

DISKUSSIONSUNDERLAG TILL

NATIONELL ULF BAZAR 2021 – NUB21

Huvudfrågan som kommer att behandlas på NUB 21 är hur kommande ULF-avtal bör utformas för att garantera långsiktighet på ett nationellt plan och samtidigt ge flexibilitet och hållbarhet runt om i landet.

Underlag till diskussioner under NUB21 baseras på dokument som finns tillgängliga på <https://ulfavtal.se/nationell-ulf-bazar-2021/>

Nationella Samordningsgruppen önskar därför få synpunkter på: **Vilka förutsättningar behöver finnas – och på vilka nivåer - för att möjliggöra att ULF-forskning stärker den vetenskapliga grunden i såväl skola som lärarutbildning.**

Bakgrund

För att närma oss denna komplexa frågeställning gör vi följande antaganden (som alltså kan ändras):

Från 2025 är ULF en permanent struktur som bygger på

- ett nationellt ULF-avtal
- fem till sex regionala ULF-avtal
- 25–27 lokala ULF-avtal

Försöksverksamheten har byggts nerifrån och upp och horisontellt genom lokala och regionala nätverk. Erfarenheterna visar hur vi utifrån olika traditioner, kulturer, organisationer och kapacitet har byggt vidare på eller skapat nya infrastrukturer i ett nära och respektfullt samarbete mellan skolhuvudmän och lärosäten. Trots olikheterna finner vi att det finns en del gemensamma utmaningar som behöver lösas nationellt för att möjliggöra flexibilitet regionalt och lokalt. När vi här nedan skissar på tänkbara lösningar presenterar vi dessa därför uppifrån och ned.

Tre avtalsnivåer

Nationellt avtal: Ett övergripande nationellt *ULF-avtal mellan svenska staten och lärosätena och skolhuvudmännen är en förutsättning för en långsiktig hållbar infrastruktur för ULF-forskning.*

Exempel: Ett nationellt ULF-avtal kan reglera att arbetet är ett gemensamt åtagande för lärosäten och skolhuvudmän. Det kan visa att arbetet med att stärka den vetenskapliga grunden i de olika verksamheterna ska ske i nära samverkan utifrån insikten om att det finns ett ömsesidigt beroende mellan akademien och skolväsendet, bland annat genom lärar- och rektorsutbildningarna.

Ett nationellt ULF-avtal kan uttrycka vad som avses med ULF-forskning: Sådan utbildningsvetenskaplig forskning som utgår från professionens och verksamhetens kunskapsbehov och som bedrivs tillsammans med lärare/skolledare. ULF-forskning förutsätter strukturer och resurser som har som mål att lösa problem och utnyttja potentialer, inom undervisning/utbildning eller till att förbättra elevers och studenters resultat. ULF-forskning ska hålla hög vetenskaplig kvalitet och dokumenteras genom publikationer.

Ett nationellt råd kan skapas för att säkerställa ovanstående.

Regionala avtal: *För att, utifrån tillgängliga medel kunna kraftsamla, förutsätts att både lärosäten och skolhuvudmän utifrån sina nätverk och kluster skapar synergier på regional nivå.*

Exempel: Flera lärosäten har redan organiserat sig i kluster för olika typer av samverkan. För diskussionerna på NUB2021 utgår vi därför från en hypotes att det finns 5–6 kluster på lärosätessidan som kan åta sig ett ansvar för regionala ULF-avtal. Lärosätenas kluster behöver mötas av skolhuvudmännens kluster. Det finns en stor variation bland huvudmännen avseende elevantal och i vissa delar av landet är de geografiska avstånden stora. Regional samverkan är därför ofta nödvändig för att få hållbara och långsiktiga lösningar på det vetenskapliga arbetet som sker i samverkan med lärosäten.

Regional samverkan är också viktig för att kunna möta professionens olika frågeställningar. Det kräver att det finns forskningsmiljöer och kapacitet över tid. Ett regionalt råd med tillhörande ULF-kansli kan inrättas för att garantera långsiktighet och hållbarhet och underlätta administration.

Lokala avtal: *Basen är som vi inledde med lokal.*

Exempel: Hos lärosäten och skolhuvudmän finns forskningsmiljöer som möjliggör kombinationsanställningar och långsiktiga strukturer för att identifiera kunskapsbehov. I en del fall kan dessa mötas med befintlig kunskap men i andra fall leder de över till ULF-forskning. Ett kännetecken för ULF-forskning är att den växer fram i och genom detta samarbete över tid, i de så kallade "tredje rummen", där regelbundna samtal förs.

Diskussion NUB21

Frågeställningen är alltså: ***Vilka förutsättningar behöver finnas – och på vilka nivåer - för att möjliggöra att ULF-forskning stärker den vetenskapliga grunden i såväl skola som lärarutbildning.***

Som ett underlag för samtalen har vi listat ett antal av de förslag som har kommit in under den pågående försöksverksamheten avseende vad som bör regleras i avtal på de olika nivåerna. Detta är alltså **inte** en färdig företeckning utan exempel på sådant som kan ingå.

Vår förhoppning är att diskussionerna under NUB21 bidrar med **en inventering** av angelägna områden:

- Är det dessa områden som är viktiga att reglera på något sätt (*hur* de eventuellt ska regleras får vi ta i nästa steg)?
- Ska något område strykas?
- Ska något område läggas till?

Områden som ska/kan regleras?!	Lokalt	Regionalt	Nationellt
1. Avsiktsförklaring	X	X	X
2. Medlens användningsområde	X	X	X
3. Samverkan	X	X	X
4. FoU-miljöer – gemensamma	X	X	
5. ULF-handledare	X		
6. Kombinations anställning Samverkanslektorat	X	X	
7. Masterutbildning		X	
8. Forskarutbildning/Doktorander		X	
9. Post doc	X		
10. Publiceringskostnader	X	X	
11. "Spridning"/Plattform	X	X	X
12. Kvalitetssäkring	X	X	X
13.			
14.			
15.			

Några tentativa tankar om ovanstående områden...

1. **Avsiktsförklaring** görs av inblandade parter på olika nivåer utifrån det nationella avtalets övergripande syfte/mål.
2. **Medlens användningsområde** Totalsumman framgår av det nationella avtalet samt inom vilka områden som dessa medel får användas, till exempel infrastruktur, samverkanstjänster, forskningsmedel. Men hur balansen ser ut mellan dessa områden bedöms/bestäms regionalt. Hur medlen fördelas eller söks kan regleras med regionala avtal.
3. **Samverkan** ska ske på respektive nivå. Nationellt kan finnas ett nationellt råd, regionalt likaså för fördelning av medel – här kan även ett mindre ULF-kansli behövas för att säkerställa långsiktigheten och hållbarheten. Lokalt ska det finnas ett gemensamt ledningsorgan. Avtalen preciserar arbetssätt, arbetsformer och åtaganden mellan lärosäten och skolhuvudmän för att garantera genomförandet av ett ömsesidigt arbete.
4. **FoU-miljöer** – är det en förutsättning för att den vetenskapliga grunden ska stärkas? Var finns dessa "tredje rum" (se utvärderarnas rapport för 2019)? Vad

krävs för att kalla det gemensamt? Sammansättning, vetenskaplig ledning, regelbundenhet (dvs tid finns avsatt) etcetera?

5. **ULF-handledare** står här för de lektorer (på lärosäte/hos huvudman) som handleder självständiga arbeten inom ramen för ULF-projekt.
6. **Kombinationsanställningar/samverkanlektorat** kan behövas både för att leda de gemensamma FoU-miljöerna (punkten 4) och för att skapa mötesplatser för professionens frågor och forskares intressen etcetera (Se ULF Spaning nr 5).
7. **Masterutbildning** För att bland annat möjliggöra "från student till docent" kan det på regional nivå behöva finnas en pågående masterutbildning för intresserade lärare och skolledare. Exempelvis en masterutbildning som är inriktad på att utveckla den vetenskapliga grunden i såväl lärarutbildning som skola.
8. **Forskarutbildning/Doktorander** Även forskarskolor med kontinuerligt intag kan vara centrala inslag på regional nivå får att möjliggöra "Från student till docent". Kanske dessa ska vara nationella, eller finns tillräckligt underlag för regionala forskarskolor? Samverkan kan ske nationellt så att dessa forskarskolor kompletterar varandra och delvis har olika tyngdpunkter. Doktoranderna vet när de söker att avhandlingsarbetet sker inom ramen för ULF-avtalens områden.
9. **Post doc** En möjlighet för lektorer, inte minst i skolan att komma vidare i karriären. Här kan säkert på sikt ett nordiskt samarbete skapas för att öka internationella erfarenheter.
10. **Publiceringar** – tid och kostnader för detta (se ULF Spaning nr 7).
11. **Spridning/Plattformer** – erfarenhetsutbyten bör ske regionalt men även nationellt (se ULF Spaning nr 7).
12. **Kvalitetssäkring** Forskningsprojekt kvalitetsgranskas, publiceringar likaså men samverkansarbetet och förhållandet mellan användning av ULF-medel och effekter på verksamheterna; lärarprogrammen och lärarnas undervisning bör utvärderas regelbundet (nationell fråga?).
13. ... med mera...